

POSTANOWIENIE

20 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 20 kwietnia 2023 r. w Warszawie,

w sprawie z wniosku M. S.

z udziałem J. S.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej J. S. od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z 16 grudnia 2021 r., II Ca 1719/20,

1. **odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
2. **zasądza od uczestnika na rzecz wnioskodawczyni 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną uczestnika postępowania J. S. od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie z 16 grudnia 2021r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych

funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanki ta nie została spełniona.

Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, a więc zagadnienia, które wiąże się z określonym przepisem prawnym i którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, wymaga jego precyzyjnego sformułowania i wskazania argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11). Chodzi przy tym o zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji.

W ocenie skarżącego w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do pytań:

1. Czy po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej, na zasadzie surogacji wchodzi do majątku wspólnego małżonków, wartości przedmiotów, które zostały zbyte przez małżonka już po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej a przed dokonaniem podziału,

2. Czy rozliczeń między małżonkami związanych ze zbyciem przez jednego z małżonków przedmiotu wchodzącego wcześniej w skład majątku wspólnego dokonanych po ustaniu wspólności, a przed podziałem tegoż majątku, bez zgody drugiego małżonka należy dokonywać w ten sposób, że zbycie traktuje

się tak, jakby do niego nie doszło, a więc przedmioty te traktuje się tak, jakby nadal w chwili dokonywania działu były objęte współwłasnością małżonków, a ich wartość dolicza się do wartości istniejącego majątku, wartość zbytych przedmiotów zalicza na udział małżonka, który dokonał zbycia, a rozliczenia dokonuje się w ramach dopłaty pieniężnej, czy w takim wypadku małżonkowi, który w wyniku zbycia poniósł szkodę przysługuje roszczenie o odszkodowanie za bezprawne zbycie przez drugiego małżonka tych przedmiotów,

3. Czy w wypadku, gdy małżonkowi przysługuje roszczenie o naprawienie szkody spowodowanej zbyciem przedmiotów sąd dokonujący podziału o tym roszczeniu rozstrzyga w analogiczny sposób jak o wydatkach i nakładach z majątku wspólnego na majątek osobisty małżonka, który dokonał zbycia, na podstawie art. 45 k.r.o., a co za tym idzie - żądanie rozliczenia zbytych przedmiotów nie musi spełniać wymogów przewidzianych w art. 187 §1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., czy jest to roszczenie związane z posiadaniem rzeczy, o którym mowa w art. 618 § 1 k.p.c., który ma zastosowanie w sprawach o podział majątku wspólnego w zw. z art. 567 § 3 i art. 688 k.p.c.,

4. Czy żądanie rozliczenia pobranej z majątku wspólnego przez jednego z małżonków, w czasie trwania wspólności majątkowej, kwoty pieniężnej musi spełniać warunki przewidziane w art. 187 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Sformułowane przez skarżącego wątpliwości w kontekście wskazanych przepisów nie odpowiadają założeniom przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rozumienia przesłanki występowania w prawie istotnego zagadnienia prawnego. Wskazywany przez skarżącego problem nie nosi bowiem znamion „nowości”, gdyż kwestia ta była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 października 2016 r., III CSK 382/15, postanowienie Sądu Najwyższego z 11 marca 2010 r., IV CSK 429/09, Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1999 r., II CKN 523/98).

Z najnowszego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, iż jeśli chodzi o wspólnie zgromadzone środki pieniężne, to w razie zabrania takich środków przez jednego z małżonków bez zgody drugiego i przeznaczenia ich na własne

cele, po stronie poszkodowanego małżonka powstaje roszczenie odszkodowawcze realizowane na podstawie art. 45 § 1 k.r.o. (stosowanego na zasadzie analogii) w zw. z art. 415 k.c., w ramach sprawy o podziału majątku wspólnego. Skutkiem uznania takiego roszczenia za uzasadnione jest uwzględnienie wartości zabranych środków pieniężnych przy określaniu składu majątku wspólnego objętego podziałem, a *Banco Español de Crédito* następnie zaliczenie ich wartości na poczet udziału w majątku wspólnym przypadającego temu z małżonków, z którego winy nastąpiło uszczuplenie majątku wspólnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 stycznia 1968 r., I CZ 38/68, OSNCP 1969, nr 9, poz. 165, z 4 listopada 1999 r., II CKN 523/98, z 17 kwietnia 2000 r., II CKN 25/00). Jeśli zatem małżonek po ustaniu wspólności dokona zakupu przedmiotu majątkowego za pieniądze stanowiące majątek wspólny, to drugiemu małżonkowi, przysługuje w ramach sprawy o podział majątku wspólnego roszczenie o zasądzenie kwoty odpowiadającej przysługującemu mu udziałowi. W takim przypadku nie działa natomiast zasada surogacji (*res succedit in locum pretii et pretium in locum rei*). Innymi słowy w skład majątku ulegającemu podziałowi nie wchodzi przedmiot nabyty przez jednego z małżonków po ustaniu wspólności za pieniądze wchodzące w skład majątku wspólnego. Surogacja w prawie polskim nie ma generalnego charakteru. Jest stosowana wówczas, gdy przewiduje ją konkretny przepis (np. art. 33 pkt 10 k.r.o., art. 406 k.c., art. 475 § 2 k.c.) (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 5 października 2016 r., III CSK 382/15). Analogicznie należy postrzegać kwestię rozliczeń między małżonkami związanych ze zbyciem przez jednego z małżonków przedmiotu wchodzącego wcześniej w skład majątku wspólnego dokonany po ustaniu wspólności, a przed podziałem tegoż majątku, bez zgody drugiego małżonka.

W zakresie dwóch ostatnich pytań zadanych przez skarżącego w ramach istotnych zagadnień prawnych wskazać należy, iż słusznie Sąd Okręgowy uznał, że fakt, iż wnioskodawczyni nie wskazała właściwej podstawy prawnej z art. 415 k.c. na uzasadnienie żądania rozliczenia przedmiotów i praw zbytych przez uczestnika bez jej zgody (w tym pojazdów, udziałów w spółce) nie oznacza, że zgłoszenie tych rozliczeń było niepełne czy też zawierało braki formalne. Odpowiednie żądania rozliczeń zostały zgłoszone, a z obowiązujących przepisów nie sposób

wyprowadzać, iż wnioskodawca jest obowiązany wskazać podstawę prawną tych rozliczeń (w tym nazwać je odszkodowaniem). Wszystkie przesłanki ustalenia kwot uzyskanych w zamian za przedmioty należące do majątku wspólnego, a zbyte przez uczestnika bez zgody wnioskodawczynie zostały spełnione, a rzeczą Sądu orzekającego było poszukiwanie podstawy prawnej zgłoszonych przez wnioskodawczynię roszczeń.

Podziałem w ramach niniejszej sprawy objęte były przedmioty wchodzące w skład majątku wspólnego oraz istniejące w dacie podziału. Zbycie rzeczy wchodzących do majątku wspólnego przez jednego z małżonków prowadziło do powstania szkody w majątku drugiego z małżonków.

Rację należy przyznać wnioskodawczynie, iż w istocie prezentowane przez uczestnika zagadnienia prawne bazują na okoliczności, iż kwoty roszczenia powstałego w wyniku zbycia rzeczy przez uczestnika Sąd Okręgowy w Krakowie wymienił jako składniki majątku wspólnego małżonków. Z powyższego uczestnik wywodził, że Sąd Okręgowy w Krakowie zastosował zasadę surogacji, natomiast z treści uzasadniania wprost wynikało, iż sytuacja taka nie miała miejsca. Pewna nieścisłość w treści rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego nie powoduje natomiast, iż zaskarżone orzeczenie nie odpowiada prawu.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹§ 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

[SOP]

[a!]

